

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра історії Центральної і Східної Європи та
спеціальних галузей історичної науки

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ЕТНОПОЛІТИЧНІ ПРОЦЕСИ В ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ
В РОКИ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ: ДЖЕРЕЛА ТА ІСТОРИОГРАФІЯ**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)
Освітньо-професійна програма «Історія та археологія»
Спеціальність 032 Історія та археологія
Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
історії Центральної і Східної Європи та
спеціальних галузей історичної науки
Протокол № 1 від 30 серпня 2023 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Етнополітичні процеси в Західній Україні в роки Другої світової війни: джерела та історіографія
Викладач (-і)	Стефанюк Галина Василівна
Контактний телефон викладача	0967562305
Е-mail викладача	galyna.stefanyuk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Щосереди після 14.00, 621 ауд.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Друга світова війна, бачена в контексті українських проблем, належить до найбільш сфальсифікованих періодів української історії. В процесі національно-державної розбудови суверенної України, духовного відродження українського народу, піднесення його історичної свідомості, гострою потребою стало вивчення історії України, позбавленої політизації, заідеологізованості, кон'юнктурних спекуляцій.</p> <p>Реалізація цього завдання є неможливою без ґрунтовного переосмислення усього історичного шляху українського народу, відображення історичних реалій в наявних джерелах, їх публікації та використання в історіографії. Це, певною мірою, відноситься й до періоду Другої світової війни, участі в ній українського народу, становища економічного, політичного та культурного фактора в період 1939 – 1945 рр. Дискусії з концептуальних проблем Другої світової війни продовжуються, і це ще раз засвідчує актуальність дослідження окремих її аспектів, у тому числі й функціонування політичного, економічного та культурного життя в умовах війни та утвердження нацистського тоталітарного режиму. Особливістю курсу є багатоплановість і дискусійність теоретичних проблем, синкретичний характер розглядуваних подій та явищ, пропонує студентам до засвоєння.</p> <p>«Етнополітичні процеси в Західній Україні в роки Другої світової війни: джерела та історіографія» – це дисципліна, яка вивчає політичні, соціокультурні, економічні процеси в конкретних формах і просторово-часових вимірах на основі джерельної бази та наукових праць. Важливою особливістю курсу є те, що він зорієнтований на засвоєння і застосування студентами спеціальності 032 Історія та археологія теоретичних знань, усвідомлених умінь і навичок, необхідних для здобуття професійної компетентності.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Мета викладання дисципліни – засвоєння і поглиблення теоретичних та практичних знань, умінь і навичок студентів на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти за галуззю знань 03 Гуманітарні науки, спеціальністю 032 Історія та археологія з дисципліни «Етнополітичні процеси в Західній Україні в роки Другої світової війни: джерела та історіографія»; опанування і застосування ключових теоретико-методологічних засад і методів вивчення та інтерпретації історичного минулого України на основі джерельної бази; формування інтегральної, загальних, фахових компетентностей, достатніх для ефективного розв'язування стандартних і нестандартних комплексних задач у професійній науковій діяльності, що характеризується комплексністю та невизначеністю умов.</p> <p>Завданням є поглиблене вивчення та закріплення теоретичних положень і фактологічного матеріалу, який викладався на лекціях або засвоювався шляхом самостійної роботи студентів.</p>	

Під час семінарських занять вони повинні розвивати творче й аналітичне мислення та культуру мови, вчитися самостійно аналізувати історичні джерела. Важливим завданням є усвідомлення студентською молоддю значення і місця джерела в історичній науці загалом та при вивченні історії України зокрема.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- основні групи джерел з історії Другої світової війни та їх місцезнаходження;
- основні публікації джерел та їх місцезнаходження;
- класифікацію історичних джерел;
- термінологію навчальної дисципліни;
- методологічні та методичні принципи джерелознавства та історіографії;
- основні стадії роботи дослідника над джерелом;
- основи теорії і методології освіти, необхідні для професійної діяльності, проектувати і здійснювати науковий процес з урахуванням сучасної соціокультурної ситуації і рівня розвитку особистості.

вміти:

- відтворювати знання з історіографії і джерелознавства, необхідними для професійної підготовки історика;
- розуміти та інтерпретувати опрацьований матеріал, володіючи сучасними методами історичного дослідження, у вербальній і невербальній формах різного обсягу й складності;
 - давати самостійний критичний та аргументований аналіз джерельних (документальних) матеріалів;
 - застосовувати фактологічний матеріал і загальноприйняті критерії оцінки для ідентифікації подій з історії Другої світової війни;
- працювати з джерелами та фаховою літературою;
- виокремлювати головні етапи формування історичних джерел (за хронологічним принципом);
- володіти категоріально-понятійним апаратом;
- організовувати комплексний пошук, неупереджений аналіз та інтерпретацію історичних джерел (як українською, так й іноземними мовами);
- використовувати сучасні інформаційно-технологічні ресурси у навчальній діяльності;
- впроваджувати під час навчання інноваційні технології;
- організовувати ефективну міжособистісну взаємодію суб'єктів освітнього процесу, базовану на здобутих знаннях, демократичних переконаннях і гуманістичних цінностях;
- вдосконалюватися з високим рівнем автономності здобуті під час навчання компетенції;
- проводити діяльність, спрямовану на використання історико-культурної спадщини України під час вивчення дисципліни і пропагувати її через просвітницьку діяльність;
- займати активну життєву позицію у відстоюванні своєї точки зору та історичної об'єктивності з проблем минулого та сьогодення;
- ефективно брати участь у різних формах наукової комунікації.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми історії та археології у процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій і методів гуманітарних та соціальних наук та характеризується комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК).

ЗК 2 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 3 Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК 6 Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 8 Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК 9 Здатність бути критичним і самокритичним.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

СК 2 Усвідомлення відмінностей в історіографічних поглядах різних періодів та в різних контекстах.

СК 9 Здатність працювати з історичними текстами і документами, коментувати, анотувати їх відповідно до певних критеріїв; презентувати і обговорювати результати наукових досліджень.

СК 10 Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією.

Програмні результати навчання

ПРН-1 Знати найважливіші факти історичного минулого українського народу і історії людства загалом, а також мати більш глибокі знання про певний історичний період або проблему.

ПРН-2 Розуміти контекст і причини відповідних історичних подій та використовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН-3 Знати основні підходи до вивчення вітчизняної та світової історії, принципи і методи історичного пізнання, основні типи і види історичних джерел.

ПРН-5 Вміти працювати з письмовими, речовими, етнографічними, усними, архівними та іншими історичними джерелами.

ПРН-6 Виявляти взаємозв'язки між процесами у минулому та на сучасному етапі, аналізувати суспільні процеси в історії України у контексті європейської та світової історії.

ПРН-13 Розуміти загальні та специфічні риси історичного розвитку різних регіонів України, Європи та світу, фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот, ефективно співпрацювати з носіями різних історичних та культурних цінностей.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

лекції	12 год
семінарські заняття	18 год
самостійна робота	60 год

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
8-й семестр	032 Історія та археологія	IV курс	вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.
Тема 1. Джерела до вивчення проблеми етнополітичних процесів в Західній Україні у роки Другої світової війни.	2	2	10
Тема 2. Інкorporація Західної України до складу СРСР: історіографія проблеми.	2	2	10
Тема 3. Основні тенденції сучасної національної історіографії суспільних процесів в Галичині у роки німецької окупації (1941–1944 рр.).	2	4	10
Тема 4. Українсько-польські взаємини в період Другої світової війни в контроверсійному висвітленні науковців.	2	4	10
Тема 5. Самостійницький рух в роки Другої світової війни як об'єкт вивчення сучасних вітчизняних дослідників.	2	4	10
Тема 6. Доля української культури за “нового порядку” (1941–1944 рр.): історіографія.	2	2	10
ЗАГ:	12	18	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Структура розподілу балів у ході аудиторно-самостійної роботи студентів (лютий-червень): 1) усні відповіді на семінарських заняттях з використанням візуалізованих презентацій своїх відповідей – 30 балів (три оцінки на дев'ять семінарських заняттях); 2) індивідуальна робота: – 20 балів; 3) контрольна робота (по темах семінарських занять) – 20 балів; 4) колоквиум (тестові завдання по лекційному матеріалі) – 30 балів; Загальна кількість – 100 балів.										
	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 20%;">Вид контролю</th> <th style="width: 15%;">Поточний контроль</th> <th style="width: 15%;">Контрольн робота</th> <th style="width: 15%;">Колоквиум</th> <th style="width: 15%;">Індивідуальне завдання</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="text-align: center;">Максимальна кількість балів, яку може набрати студент</td> <td style="text-align: center;">30</td> <td style="text-align: center;">20</td> <td style="text-align: center;">30</td> <td style="text-align: center;">20</td> </tr> </tbody> </table>	Вид контролю	Поточний контроль	Контрольн робота	Колоквиум	Індивідуальне завдання	Максимальна кількість балів, яку може набрати студент	30	20	30	20
Вид контролю	Поточний контроль	Контрольн робота	Колоквиум	Індивідуальне завдання							
Максимальна кількість балів, яку може набрати студент	30	20	30	20							
Вимоги до письмових робіт	Контрольна робота проводиться у письмовому вигляді, має декілька варіантів формалізованих завдань рівнозначної складності, на виконання яких відводиться 45 хвилин. Кожен варіант містить 7 завдань (1 – 2 –теоретичні, 3 – знання термінів, 4–7 – тестові завдання). Розв'язуючи завдання контрольної роботи, студент повинен продемонструвати не репродуктивну, а творчу розумову, креативну діяльність. <p style="text-align: center;">Критерії оцінки виконання контрольної роботи</p> Оцінка за виконання контрольної роботи виставляється у 20 балах: 1-10 балів, 2 – 3 бали, 3 – 3 бали, 4-7 – по 1 балу.										
	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 10%;">Бали</th> <th style="width: 90%;">Критерії оцінювання навчальних досягнень за теоретичне (перше) завдання</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="text-align: center; vertical-align: top;">1-2</td> <td style="padding: 5px;"> У студента (ки) елементарні знання фактичного матеріалу (до 25%), відсутні уміння і навички, тому не здатен (на) їх використати на практиці; у письмовій роботі є суттєві помилки (більше 75%). Не вміє систематизувати, співставляти, аналізувати, доводити, порівнювати історичний матеріал. Не володіє історичним критичним мисленням, аналізом і синтезом Не здатен оцінювати суспільні явища, процеси і тенденції в Україні. Відсутня об'єктивна і неупереджена аргументація. Не має синтетичного мислення, безвідповідально ставиться до обраного фаху. Ознайомлений(а) з досягненнями вітчизняної історіографії, джерелознавства. Посередньо знає джерелознавчу термінологію і володіє понятійним апаратом, не вміє систематизувати, співставляти, аналізувати, доводити, порівнювати історичні джерела. Посередньо володіє </td> </tr> </tbody> </table>	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень за теоретичне (перше) завдання	1-2	У студента (ки) елементарні знання фактичного матеріалу (до 25%), відсутні уміння і навички, тому не здатен (на) їх використати на практиці; у письмовій роботі є суттєві помилки (більше 75%). Не вміє систематизувати, співставляти, аналізувати, доводити, порівнювати історичний матеріал. Не володіє історичним критичним мисленням, аналізом і синтезом Не здатен оцінювати суспільні явища, процеси і тенденції в Україні. Відсутня об'єктивна і неупереджена аргументація. Не має синтетичного мислення, безвідповідально ставиться до обраного фаху. Ознайомлений(а) з досягненнями вітчизняної історіографії, джерелознавства. Посередньо знає джерелознавчу термінологію і володіє понятійним апаратом, не вміє систематизувати, співставляти, аналізувати, доводити, порівнювати історичні джерела. Посередньо володіє						
Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень за теоретичне (перше) завдання										
1-2	У студента (ки) елементарні знання фактичного матеріалу (до 25%), відсутні уміння і навички, тому не здатен (на) їх використати на практиці; у письмовій роботі є суттєві помилки (більше 75%). Не вміє систематизувати, співставляти, аналізувати, доводити, порівнювати історичний матеріал. Не володіє історичним критичним мисленням, аналізом і синтезом Не здатен оцінювати суспільні явища, процеси і тенденції в Україні. Відсутня об'єктивна і неупереджена аргументація. Не має синтетичного мислення, безвідповідально ставиться до обраного фаху. Ознайомлений(а) з досягненнями вітчизняної історіографії, джерелознавства. Посередньо знає джерелознавчу термінологію і володіє понятійним апаратом, не вміє систематизувати, співставляти, аналізувати, доводити, порівнювати історичні джерела. Посередньо володіє										

	3-6	<p>історичним критичним мисленням, аналізом і синтезом. Здатен (на) посередньо оцінювати та інтерпретувати джерела з історії України, до кінця не здатен (на) інтегрувати знання для розв'язання власних та суспільних проблем. Не може переконливо аргументувати.</p> <p>Не має синтетичного мислення, враховує гендерний підхід, поважає різноманітність та мультикультурність в Україні. Демонструє вдосконалення з низьким рівнем автономності здобуті під час навчання компетенції.</p>
	7-8	<p>Студент(ка) має глибокі і повні знання програмного матеріалу, усвідомлені уміння і навички, здатен(на) щодо їх застосування на практиці; відповідь чітка і практично завершена, є незначні помилки (не більше 4). Ознайомлений(а) з найновішими досягненнями вітчизняної і зарубіжної історіографії, джерелознавства, науковими концепціями, та, головне вміє їх використовувати під час відповіді на запитання. Вміє класифікувати історичні джерела, але не достатньо їх інтерпретує. Знає джерелознавчу термінологію, володіє понятійним апаратом, добре орієнтується в історичній хронології, володіє просторовою компетенцією; створює розумний баланс між соціальною, економічною, політичною і культурною складовою історії, вміє систематизувати, співставляти, аналізувати, доводити, порівнювати історичний матеріал. Демонструє вдосконалення з достатнім рівнем автономності здобуті під час навчання компетенції.</p>
	9-10	<p>Студент(ка) виявляє глибокі, повні, цілісні, міцні і творчо засвоєні знання програмного матеріалу, усвідомлені уміння і навички, необхідні для роботи в навчальних закладах середньої освіти; відповідь чітка і завершена, у відсутні помилки (не більше 2). Ознайомлений(а) з найновішими досягненнями вітчизняної і зарубіжної історіографії, джерелознавства, науковими концепціями, та, головне вміє їх використовувати під час відповіді на запитання, вміє ставити під сумнів сталі принципи та ідеї. Знає джерелознавчу термінологію. На високому рівні володіє історичним критичним мисленням, аналізом і синтезом. Здатен (на) самостійно на основі сформованих ціннісних орієнтирів оцінювати суспільні явища, процеси і тенденції в Україні. Демонструє вдосконалення з високим рівнем автономності здобуті під час навчання компетенції.</p>
<p>Індивідуальне завдання з курсу «Етнополітичні процеси в Західній Україні в роки Другої світової війни: джерела та історіографія» стосується історіографічних та джерелознавчих проблем історії Західної України в роки Другої світової війни. Напередодні підготовки індивідуальної роботи студент (-ка) здійснює пошук джерел та історіографії з наперед обраних тем з історії України.</p> <p>Структура індивідуальної роботи складається із наступних обов'язкових елементів:</p>		

- Вступна частина;
- Аналіз використаної літератури по темі (на 2-3 абзаци);
- Характеристика обраної теми;
- Виклад джерельного матеріалу з відповідними покликаннями;
- Навести історичний ілюстративний матеріал;
- Висновки;
- Список використаної літератури.

Обсяг індивідуальної роботи – 12–15 сторінок.

Критерії оцінювання індивідуального завдання

Критерії	Бали
Глибоке розкриття проблеми, аналіз джерел з відображенням авторської позиції. При захисті використовує значний обсяг джерел і літератури, висновки самостійні, тези здійснені на високому рівні, студент створив значну кількість роздаткового матеріалу. Демонструє на високому рівні здатність використати знання, уміння і навички, необхідні для роботи в навчальних закладах середньої освіти. Може критично ставитися до результатів своєї праці, бачить шляхи подолання труднощів, виявляє усвідомлення необхідності удосконалення професійних якостей.	17-20 балів
Обґрунтоване розкриття проблеми. Вміє організувати пошук, аналіз та інтерпретацію історичної інформації; може використовувати сучасні інформаційно-технологічні ресурси у навчальній діяльності. Демонструє на достатньому рівні здатність використати знання, уміння і навички, необхідні для роботи в навчальних закладах середньої освіти. Може критично ставитися до результатів своєї праці, виявляє усвідомлення необхідності удосконалення професійних якостей.	13-16 балів
Тема розкрита неповно. Демонструє на посередньому рівні здатність використати знання, уміння і навички, необхідні для роботи в навчальних закладах середньої освіти. Може критично ставитися до результатів своєї праці, виявляє певне усвідомлення необхідності удосконалення професійних якостей.	9-12 балів
Робота суто компілятивного рівня. Студент може репродуктивно відтворити змісту історичних джерел, однак у його відповіді є помилки. Вміє організувати пошук історичної інформації, але не може її критично проаналізувати. Не достатньо використовує сучасні інформаційно-технологічні ресурси під час підготовки завдання. Визначає роль людського фактора в історії, однак без необхідної аргументації.	5-8 балів
Проаналізовано лише окремих аспект. Захист завдання спрощений, із значними помилками. Не здійснено пошук джерельної інформації. Відсутня будь-яка аргументація. Відсутні самостійні висновки і	1-4 бали

	синтетичні зв'язки. Не здатен використати наявний матеріал для роботи в школі. ІКТ використано недоречно. Не виявляє усвідомлення необхідності удосконалення професійних якостей.	
	Завдання не зараховано	0 балів
Семінарські заняття	<p>Тема 1. Джерела до вивчення етнополітичних процесів в Західній Україні у роки Другої світової війни.</p> <p>Тема 2. Процеси “радянізації” в Західній Україні у 1939–1941 рр.: історіографія.</p> <p>Тема 3. Західна Україна на початковому етапі радянсько-німецької війни в історіографії.</p> <p>Тема 4. Історіографія руху Опору в Україні в 1941–1944 рр. Тема 5. Українсько-польські відносини в роки Другої світової війни: історіографія.</p> <p>Тема 6. Українська історіографія про дивізію СС “Галичина”.</p> <p>Тема 7. Соціальне становище українців Галичини у період нацистського «нового порядку» (1941–1944 рр.) в сучасній вітчизняній історіографії.</p> <p>Тема 8. Українські примусові робітники нацистської Німеччини: історіографія.</p> <p>Тема 9. Доля української культури за “нового порядку” (1941–1944 рр.): історіографія.</p> <p>Семінарські заняття покликані утвердити у студентів конкретні знання з дисципліни, розвивати мислення, формувати навички роботи з джерелами, публічних виступів, умінню проводити дискусії на актуальні теми з джерелознавства та історіографії історії Західної України в роки Другої світової війни та визначати їхнє місце у вивченні історії.</p> <p>Принципи оцінювання роботи студентів на семінарських заняттях</p> <p>Оцінювання знань студентів на семінарських заняттях проводиться за 5-ти бальною шкалою. На занятті пропонується якісне оцінювання знань студентів шляхом виставляння балів від «1» до «5». Позначення «0» виставляється студентові за відмову від відповіді на занятті через невідповідність, що впливатиме на його підсумкову рейтингову оцінку в кінці семестру. Кожен студент зобов'язаний взяти участь не менше як на одній третині семінарських занять, проведених у групі впродовж семестру.</p> <p>Пропущене заняття або негативну оцінку студент зобов'язаний «відпрацювати» у формі, визначеній викладачем. При цьому може виставлятися оцінка, а попередня не впливатиме на середній бал студента.</p> <p>Завдання контролю знань студентів під час проведення семінарських занять зводяться до того, щоб:</p> <ul style="list-style-type: none"> - виявити обсяг, глибину і якість сприйняття (засвоєння) матеріалу, що вивчається; - визначити недоліки у знаннях і намітити шляхи їх усунення; - виявити ступінь відповідальності студентів і ставлення їх до роботи; - стимулювати інтерес студентів до предмета і їх активність у пізнанні. 	

Контроль знань студентів під час проведення семінарських занять може відбуватись в наступних **формах**:

- детальний усний аналіз поставлених питань;
- вибіркове усне опитування «з місця»;
- дискусійне обговорення питань;
- індивідуальне розв'язування практичних завдань, проблемних запитань чи завдань;
- фронтальне стандартизоване опитування за картками, тестами протягом 5-10 хв;
- письмова (до 30 хв.) самостійна робота по варіантах тощо.

Критерії поточної оцінки («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»)

Оцінка «п'ять» ставиться, якщо студент(ка) виявляє глибокі, повні, цілісні, міцні і творчо засвоєні знання програмного матеріалу, усвідомлені уміння і навички, необхідні для роботи в навчальних закладах середньої освіти; відповідь чітка і завершена, у письмовій роботі не повинно бути помилок. Ознайомлений(а) з найновішими досягненнями вітчизняної і зарубіжної історіографії, джерелознавства, науковими концепціями, та, головне вміє їх використовувати під час відповіді на запитання, вміє ставити під сумнів сталі принципи та ідеї. Знає джерелознавчу історичну термінологію і наукову періодизацію, володіє понятійним апаратом, відмінно орієнтується в історичній хронології, володіє просторовою компетенцією (інтелектуальні операції, що дають змогу бачити за умовно-площинними зображеннями історичні факти, події та явища); створює розумний баланс між соціальною, економічною, політичною і культурною складовою історії, вміє систематизувати, співставляти, аналізувати, доводити, порівнювати джерела з історії України. Повною мірою володіє історичним критичним мисленням, аналізом (вміти класифікувати джерельну інформацію на компоненти, розуміючи їх взаємозв'язки та організаційну структуру). Здатен (на) самостійно на основі сформованих ціннісних орієнтирів оцінювати суспільні явища, процеси і тенденції в Україні, дотримуючись принципів наукової об'єктивності й неупередженості, пропонувати способи розв'язання суспільних проблем, що дозволить в умовах неповної (недостатньої) інформації інтегрувати знання для розв'язання власних та суспільних проблем; будує переконливу аргументацію, рецензує відповіді ровесників. Вміє організовувати комплексний пошук, неупереджений аналіз та інтерпретацію історичних джерел (як українською, так й іноземними мовами); може використовувати сучасні інформаційно-технологічні ресурси у навчальній діяльності.

Може використати інноваційні технології. Має аналітичне та синтетичне мислення. Бере активну участь у групових формах роботи в межах етики професійних взаємин, зокрема дискусіях, прес-конференціях, формує аргументацію, базовану на здобутих знаннях, демократичних переконаннях і гуманістичних цінностях; застосовує оптимальну стратегію діяльності, бере на себе відповідальність; проводить рефлексію, самооцінку та коригування пізнавальної діяльності; вміє долати труднощі, вдосконалює з високим рівнем автономності здобуті під час навчання компетенції тощо. Використовує під час навчання джерельний матеріал, здатен(на) його пропагувати через просвітницьку діяльність. Керується моральними та

етичними нормами, з повагою і розумінням ставитися до інших світоглядних позицій, враховує гендерний підхід, поважає різноманітність та мультикультурність в Україні.

Оцінка «чотири» ставиться, якщо студент(ка) має глибокі і повні знання програмного матеріалу, усвідомлені уміння і навички, здатен (на) щодо їх застосування на практиці; відповідь чітка і практично завершена, у письмовій роботі є незначні помилки. Ознайомлений(а) з найновішими досягненнями вітчизняної історіографії, джерелознавства, науковими концепціями, та, головне вміє їх використовувати під час відповіді на запитання. Знає історичну термінологію і наукову періодизацію, володіє понятійним апаратом, добре орієнтується в історичній хронології, володіє просторовою компетенцією (інтелектуальні операції, що дають змогу бачити за умовно-площинними зображеннями історичні факти, події та явища); створює розумний баланс між соціальною, економічною, політичною і культурною складовою історії, вміє класифікувати, систематизувати, співставляти, аналізувати, доводити, порівнювати джерельний історичний матеріал. Достатньо володіє історичним критичним мисленням, аналізом і синтезом. Здатен (на) самостійно на основі сформованих ціннісних орієнтирів оцінювати суспільні явища, процеси і тенденції в Україні, дотримуючись принципів наукової об'єктивності й неупередженості, пропонувати певні способи розв'язання суспільних проблем, що дозволить в умовах неповної (недостатньої) інформації інтегрувати знання для розв'язання власних проблем; буде аргументацію на основі 2-3 доказів, може рецензувати відповіді ровесників. Вміє організувати пошук, аналіз та інтерпретацію історичних джерел (як українською, так й іноземними мовами); може використовувати сучасні інформаційно-технологічні ресурси у навчальній діяльності. Може порівнювати й оцінювати діяльність історичних осіб із позиції загальнолюдських та національних цінностей; визначати роль людського фактора у створенні джерел, однак не може розкрити внутрішні мотиви й зовнішні чинники діяльності історичних осіб.

Має певний рівень аналітичного та синтетичного мислення. Бере участь у групових формах роботи в межах етики професійних взаємин, зокрема дискусіях, прес-конференціях, формує аргументацію (в аргументації зустрічаються окремі неточності), базовану на здобутих знаннях, демократичних переконаннях і гуманістичних цінностях; застосовує оптимальну стратегію діяльності; проводить самооцінку пізнавальної діяльності, вдосконалює з достатнім рівнем автономності здобуті під час навчання компетенції тощо. Використовує під час навчання джерельний матеріал, здатен(на) його пропагувати через просвітницьку діяльність. Керується моральними та етичними нормами, з повагою і розумінням ставитися до інших світоглядних позицій, враховує гендерний підхід, поважає різноманітність та мультикультурність в Україні.

Оцінка «три» ставиться, якщо у студента (ки) є суттєві помилки в знанні фактичного матеріалу (більше 50%), елементарні уміння і навички; не здатен (на) повною мірою використати знання, уміння і навички на практиці; відповідь не чітка і спрощена, у письмовій роботі є суттєві помилки. Ознайомлений(а) з досягненнями вітчизняної історіографії, джерелознавства, науковими концепціями, та не вміє їх

використовувати під час відповіді на запитання, а просто перераховує. **Посередньо** знає історичну термінологію і володіє понятійним апаратом, задовільно орієнтується в історичній хронології, не достатньо володіє просторовою компетенцією; не вміє класифікувати, систематизувати, співставляти, аналізувати, доводити, порівнювати джерельний історичний матеріал. Посередньо володіє історичним критичним мисленням, аналізом і синтезом. Здатен (на) посередньо оцінювати суспільні явища, процеси і тенденції в Україні, до кінця не здатен (на) інтегрувати знання для розв'язання власних та суспільних проблем. Не може переконливо аргументувати, рецензії відповідей ровесників поверхові. Вміє організовувати пошук історичних джерел, але не може їх критично проаналізувати. Не використовує сучасні інформаційно-технологічні ресурси у навчальній діяльності. Знає історичну персоналістику, але не може порівнювати й оцінювати діяльність історичних осіб із позиції загальнолюдських та національних цінностей; визначати роль людського фактора в історії, розкривати внутрішні мотиви й зовнішні чинники діяльності історичних осіб.

Не використовує інноваційні технології і не має синтетичного мислення. Бере пасивну участь у групових формах роботи в межах етики професійних взаємин, зокрема дискусіях, прес-конференціях; не застосовує оптимальну стратегію діяльності, не бере на себе відповідальність; не проводить рефлексію, самооцінку та коригування пізнавальної діяльності. Керується моральними та етичними нормами, з повагою і розумінням ставитися до інших світоглядних позицій, враховує гендерний підхід, поважає різноманітність та мультикультурність в Україні. Вдосконалює з посереднім рівнем автономності здобуті під час навчання компетенції.

Оцінка «два» ставиться, якщо у студента (ки) елементарні знання фактичного матеріалу (до 25%), відсутні уміння і навички, тому не здатен (на) їх використати на практиці; відповідь не змістовна і не доречна, у письмовій роботі є суттєві помилки (більше 75%). Не ознайомлений(а) з досягненнями вітчизняної історіографії, джерелознавства, науковими концепціями, та не вміє їх використовувати під час відповіді на запитання. Практично не знає джерелознавчу термінологію (до 25%), незадовільно орієнтується в історичній хронології (до 25%), не володіє просторовою компетенцією; не вміє класифікувати, систематизувати, співставляти, аналізувати, доводити, порівнювати історичний матеріал. Не володіє історичним критичним мисленням, аналізом і синтезом. Не здатен (на) оцінювати суспільні явища, процеси і тенденції в Україні. Відсутня об'єктивна і неупереджена аргументація, самооцінка і оцінка інших. Не вміє організовувати пошук історичних джерел, не може їх критично проаналізувати. Не використовує сучасні інформаційно-технологічні ресурси у навчальній діяльності. Знає історичну персоналістику на рівні переліку історичних постатей.

Не використовує інноваційні технології і не має синтетичного мислення. У групових формах роботи тільки присутній(я) без особистої відповідальності, стратегії; не дотримується норм професійної етики, не виявляє усвідомлення необхідності удосконалення професійних якостей, не вдосконалює здобуті під час навчання компетенції.

<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Належне виконання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) змісту питань планів семінарських занять (лютий-червень). Для цього необхідно готувати конспекти семінарських занять. Вітається якісна підготовка візуалізованих презентацій відповідей на семінарські питання. Однак слід пам'ятати, що візуалізована презентація тільки доповнює підготовлену основну відповідь студента (-ки); 2) підготовка індивідуальної роботи впродовж лютого-травня. Виконання цих завдань передбачає якісну пошукову працю, творчий підхід до оформлення студентом (-кою) роботи; 3) написання контрольної роботи; 4) здача колоквиуму.
<p>Підсумковий контроль</p>	<p>Підсумковий контроль – залік (травень):</p> <p>При обчисленні підсумкового семестрового балу враховується: Поточні оцінки успішності (5 – «відмінно», 4 – «добре», 3 – «задовільно», 2 – «незадовільно») – виставляються під час проведення семінарських занять;</p> <p>Підсумкова оцінка за семінарські заняття виставляється студенту в кінці семестру за результатами роботи на семінарських заняттях і є середнім арифметичним (<u>заокругленим до сотих</u>) всіх отриманих оцінок за семінарські заняття. Отримані «незадовільні» оцінки враховуються при додаванні оцінок і входять у загальну кількість отриманих оцінок.</p> <p>Поточний контроль проводиться на всіх видах аудиторних занять. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки студентів до виконання конкретної роботи. Основна мета поточного контролю – забезпечення зворотного зв'язку між науково-педагогічним працівником та студентами у процесі навчання, забезпечення управління навчальною мотивацією студентів. Інформація, одержана при поточному контролі, використовується як науково-педагогічним працівником для коригування методів і засобів навчання, так і студентами для планування самостійної роботи. Особливим видом поточного контролю є колоквиум. Поточний контроль може проводитись у формі усного опитування або письмового експрес-контролю на практичних заняттях та лекціях, у формі виступів студентів при обговоренні питань на семінарських заняттях, у формі комп'ютерного тестування тощо. Результати поточного контролю враховуються при визначенні підсумкової оцінки з даної навчальної дисципліни.</p> <p>Студенту, який має наукові публікації, виступи на наукових конференціях, бере активну участь в роботі студентського наукового гуртка, був учасником олімпіад, конкурсів з відповідної (чи суміжної) дисципліни <i>за поданням наукових керівників чи керівників наукових гуртків та рішенням кафедри</i> в підсумковий семестровий бал може додаватись максимально 10 балів за участь в науковій роботі (за умови, що підсумковий семестровий бал не перевищує 100 балів).</p>

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи:

Контрольна письмова робота, як правило, виконується студентами після почергово проведених 3-4 семінарських занять. Індивідуальний проєкт виконується у вигляді підготовленого завдання, до якого входять джерела та історіографія з наперед обраних тем з історії України.

Академічна доброчесність:

Академічна доброчесність учасників освітнього процесу формується на основі дотримання принципів академічної доброчесності з урахуванням норм Статті 42 Закону України «Про освіту», «Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника», Кодексу честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Відвідування занять:

Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в онлайн формі за погодженням із деканом факультету).

За умови відсутності студента(-ки) на лекції чи семінарському занятті без поважних причин (довідки, виданої лікарською установою, заяви, підписаної в деканаті і т. п.), отримання негативної оцінки або невчасного виконання студентами індивідуальних робіт у визначений день (як правило, в середу о 15.00–16.00 год.) має відбутися відпрацювання. Політика курсу передбачає Perezдачу усіх невиконаних завдань у встановлений термін. Пропущене заняття студент(ка) може «відпрацювати» у формі, визначеній викладачем та кафедрою. Як правило, «відпрацювання» проходить в усній формі, шляхом вирішення тестових завдань на сайті дистанційного навчання тощо.

Неформальна освіта:

Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.) <https://nmv.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

8. Рекомендована література*Збірники опублікованих документів*

1. Відновлення Української держави в 1941 році. Нові документи і матеріали / Київський Національний університет імені Т. Шевченка. Центр українознавства. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України. К.: Укр. Вид. Спілка, 2001. 198 с.
 1. Депортації. Західні землі України кінця 30-х – початку 50-х рр. Документи, матеріали, спогади. У трьох томах. Т. 1. 1939-1945 рр. Львів: вид-во Інституту укр-ва НАНУ, 1996. 752 с.
 2. Косик В. Україна в Другій світовій війні /Збірник німецьких архівних матеріалів/. Т. 3. Львів, 1999. 384 с.
 3. Культурне життя в Україні. Західні землі. Документи і матеріали. К.: Наукова думка, 1995. Т. 1.: 1939-1953. 1995. 742 с.
 4. Німецько-фашистський окупаційний режим на Україні. Збірник документів і матеріалів. К.: Політвидав. України, 1963. 488 с.
 5. ОУН в світлі постанов Великих Зборів і Конференцій та інших документів з боротьби 1929-1955 рр. Торонто, 1955. 370 с.
 6. Сергійчук В. ОУН-УПА в роки війни. Нові документи і матеріали. К.: Дніпро, 1996. 496 с.
 7. Україна в Другій світовій війні у документах: Збірник німецьких архівних матеріалів. Т. 1. Львів: Ін-т українознавства, 1997. 384 с.
 8. Український націоналізм у Другій світовій війні /Збірник статей, спогадів, документів. Торонто, Нью-Йорк: Новий шлях, 1985.
 9. Українська суспільно-політична думка в ХХ ст.: Документи і матеріали. Т. 3. Мюнхен, Нью-Йорк, 1983. 382 с.
- Мемуари
10. Альманах Станіславівської землі. Нью-Йорк, Торонто, Мюнхен, 1975. 959 с.
 11. В боротьбі за Українську державу: Есеї, спогади, свідчення, літописання, документи Другої світової війни. Вінніпег, Лондон, Париж, Мюнхен, Нью-Йорк, Торонто, 1990. 1294 с.
 12. Городенщина /Історично-мемуарний збірник. Нью-Йорк, Торонто, Вінніпег, 1978. 871 с.
 13. Зелений З. Українське юнацтво у вирі Другої світової війни. Торонто, 1965. 280 с.

14. Кедрин І. Життя – події – люди: Спомини і коментарі. Нью-Йорк: Червона калина, 1976. 724 с.
15. Кубійович В. Українці в Генеральній Губернії (1939-1941). Історія Українського Центрального Комітету. Чикаго: вид-во М. Денисюка, 1975. 664 с.
16. Літопис УПА. Торонто, Львів: Літопис УПА, 1978. Т. 1. 255 с.
17. Паньківський К. Роки німецької окупації. Нью-Йорк, Торонто: Життя і мислі, 1965. 480 с.
18. Стецько Я. 30 червня 1941: Проголошення відновлення державності України / Передмова д-ра Д. Донцова. Лондон, 1967. 463 с.
Монографії, посібники, статті
19. Андрухів І., Кам'янський П. Суспільно-політичні та релігійні процеси на Станіславщині в кінці 30-х – 50-х роках ХХ ст. Історико-політологічний аналіз. Івано-Франківськ: Нова зоря, 2005.
20. Антонюк Н.В. Українське культурне життя в Генеральній Губернії /1939-1944 рр./ . Львів, 1997. 232 с.
21. Вегеш М. Митрополит А. Шептицький (Історіографічні аспекти). *Проблеми української історіографії*: Матеріали Всеукраїнської наукової конференції, присвяченої 30-річчю Українського Історичного Товариства і журналу “Український історик”. Мукачеве, 1996. С. 80-86.
22. Верес О. Культурна політика ОУН в програмних документах і матеріалах періоду Другої світової війни. *Історія слов'янських народів: актуальні проблеми дослідження*. Вип.6: Слов'янські народи в Другій світовій війні. К., 2000. С. 223-227.
23. Грімстед П. Доля українських культурних цінностей під час Другої світової війни. Львів: Фенікс, 1992. 119 с.
24. Добрянський М. Український Центральний Комітет. *Календар “За народ”*. Б.м., 1943. 46 с.
25. Домбровський О. До історії української науки під час Другої світової війни. *Український історик*. 1975. Ч.1/2. С. 110-113.
26. Єржабкова Б. Освіта і німецька шкільна політика в Райхскомісаріаті Україна. *Визвольний шлях*. 1986. Кн. XI. С. 1366-1379.
27. Коваль М.В. Діяльність “Просвіти” на окупованій території України (1941-1944 рр.). *“Просвіта” : історія та сучасність*. К.: Веселка, 1998. С. 90-95.
28. Коваль М.В. Доля української культури за “нового порядку” (1941-1944): Методологія та методика історичного дослідження. *Український історичний журнал*. 1993. №11. С. 13-28.
29. Коваль М.В. Українська культура та її діячі в політиці нацистських колонізаторів. *Український історичний журнал*. 1993. №9. С. 13-18.
30. Кузьмінець О., Багаліка Ю., Ухач В., Культурно-освітня діяльність ОУН в умовах фашистської окупації. *Історія слов'янських народів: актуальні проблеми дослідження*. Вип.6: Слов'янські народи в Другій світовій війні. К.: Національний педагогічний університет ім. М. Драгоманова, 2000. С. 227-232.
31. Ленська В.В. Фашистська шкільна політика на окупованій території України. *Український історичний журнал*. 1990. №10. С. 81-86.
32. Лисенко О.Є., Марущенко О.В. Організація Українських Націоналістів та Українська Повстанська Армія /Бібліографічний покажчик публікацій 1998-2002 років. К., 2002. 200 с.
33. Лисенко О.Є., Марущенко О.В. Українсько-польські стосунки періоду Другої світової війни у вітчизняній історіографії. /Бібліографічний покажчик. Київ – Івано-Франківськ, 2003. 124 с.
34. Луцький О. Культурне життя в роки війни. *Історія України*. Львів: Світ, 1996. С. 321-325.
35. Луцький О. Українське культурне життя Галичини під час німецької окупації 1941-1944 рр. *Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність*. 1997. №3-4. С. 194-225.
36. Марущенко О. Актуальні проблеми сучасної української історіографії історії Другої світової війни. *Вісник Прикарпатського університету*. Вип. III. Івано-Франківськ: Плай, 2000. С. 143-158.
37. Ольжич О. Культурна політика українського націоналізму. *Незнаному воякові*. К., 1994. С. 226-230.

38. Офіцинський В. Східногалицька періодика 1941-1944 рр.: політичні та культурні аспекти. Ужгород, 1997. 59 с.
39. Сворак С. Д. Освітня діяльність Греко-католицької церкви у Галичині в 1941-1946 рр. *Спадщина митрополита А. Шептицького в національному й духовному відродженні України*. Івано-Франківськ: Плай, 2000. С. 123-126.
40. Ступарик Б. Шкільництво Галичини у роки Другої світової війни. *Вісник Прикарпатського університету*. Вип. VII. Педагогіка. Івано-Франківськ: Плай, 2002. С. 108-113.
46. Стефанюк Г. Українська школа в політичних планах німецької окупаційної адміністрації в 1941–1944 рр. *Людина і політика*. № 2 (20). Київ-Харків-Львів-Донецьк, 2002. С. 19 – 28.
47. Стефанюк Г. Німецька освітня політика в Україні (1941–1944 рр.) в історіографії. *CARPATICA – Карпатика. Україна на зламі століть: актуальні проблеми історії, етнології та політології*. Вип. 26. Ужгород: Видавництво Ужгородського національного університету, 2003. С. 97 – 108.
48. Стефанюк Г. Українська громадськість в боротьбі за національну освіту та культуру в 1941–1944 рр. (На матеріалах західних областей України). *Вісник Прикарпатського університету. Історія*. Івано-Франківськ, 2003. Вип. VII. С. 31 – 43.
49. Стефанюк Г. Культурно-освітня діяльність ОУН в роки Другої світової війни. *Українська Повстанська Армія – феномен національної історії: Матеріали Всеукраїнської наукової конференції*. Івано-Франківськ: Плай, 2003. С. 85 – 89.
50. Стефанюк Г. Народна освіта Галичини в умовах окупаційного режиму (1941–1944 рр.). *Україна і Польща в ХХ столітті: проблеми і перспективи взаємовідносин. Збірник наукових праць*. Київ-Краків, 2002. С. 182 – 186.
51. Стефанюк Г. Питання захисту національної школи у діяльності УГКЦ у роки Другої світової війни. *Християнство в Україні на межі третього тисячоліття*. Івано-Франківськ: Плай, 2002. С. 383 – 388.
52. Стефанюк Г. Українське вчительство Західної України в період німецького “нового порядку” (1941–1944 рр.). *Схід (аналітично-інформаційний журнал)*. № 4 (62). Донецьк, 2004. С. 60 – 63.
53. Стефанюк Г. Особливості німецької освітньої політики у Генеральній Губернії та Райхскомісаріаті Україна в період Другої світової війни (1941 – 1944 рр.). *Україна соборна: Збірник наукових статей*. К., 2005. Вип. 2. Ч. II. С. 364 – 371.
54. Стефанюк Г. Соціальне і матеріальне становище освітян Західної України в 1941 – 1944 рр. *Сторінки воєнної історії України. Збірник наукових статей*. Вип. 9. Ч. 3. К., 2005. С. 70 – 78.
55. Стефанюк Г. Шкільна молодь Західної України в контексті ідеологічних впливів в період нацистської окупації (1941 – 1944 рр.). *Сторінки історії*. Вип. 23. К.: “Політехніка”, 2006. С. 181 – 190.
56. Стефанюк Г. Соціальна парадигма українського шкільництва в Галичині у роки німецької окупації (1941 – 1944 рр.). *Архіви окупації. 1941 – 1944 / Державний комітет архівів України; Упорядник Н. Маковська*. К.: Вид. дім “Києво-Могилянська академія”, 2006. С. 811 – 817.
57. Стефанюк Г. Соціальний фактор в культурно-освітньому житті Галичини і Волині у період нацистського “нового порядку” (1941 – 1944 рр.). *Сторінки воєнної історії України*. К.: Інститут історії України НАН України, 2006. Т.10. Ч.1. С. 468 – 476.
58. Стефанюк Г. Освіта як чинник національної культури у програмових засадах ОУН(Б) періоду Другої світової війни. *Вісник Прикарпатського національного університету. Історія*. Вип. X – XI. 2006. С. 46 – 55.
- Автореферати дисертацій
59. Антонюк Н. Українське культурне життя в Генеральній Губернії (1939-1944 рр.): Автореф. дис. на здоб. наук. ступ. докт. історичних наук. Львів, 1999. 35 с.
60. Боляновський А. Німецька окупаційна політика в Галичині у контексті гітлерівського “нового порядку” в Європі у 1941-1944 роках: Автореф. дис. на здоб. наук. ступ. к-та історичних наук. Львів, 1999. 17 с.
61. Сворак С. Загальноосвітня школа західноукраїнського регіону в контексті суспільно-

політичного життя другої половини 40-х – першої половини 60-х років ХХ століття:): Автореф. дис. на здоб. наук. ступ. докт. історичних наук. К., 1999. 34 с.

62. Стефанюк Г. Шкільництво в Західній Україні під час нацистської окупації (1941–1944 рр.): Автореф. дис. на здоб. наук. ступ. к-та історичних наук. Івано-Франківськ: Плай, 2004. 20 с.

63. Ухач В. Культурно-освітня діяльність ОУН (1929-1944 рр.): Автореф. дис. на здоб. наук. ступ. к-та історичних наук. К., 1998. 16 с.

Інформаційні ресурси

1. *Етнополітичні процеси в Західній Україні в роки Другої світової війни: джерела та історіографія.* URL: www.pu.if.ua/depart/Historiography/ua/225/
2. Волинська трагедія 1943 р в сучасній українській. URL: istoriografiireferatcentral.org.ua
3. Нарис німецькомовної історіографії про Україну в Другій світовій війні. URL: histans.com/LiberUA/978-966-00-1063-5/5.pdf
4. *Джерела та історіографія історії Другої світової війни.* URL: eprints.kname.edu.ua
5. Акція "Вісла" в сучасній зарубіжній історіографії. URL: papers.univ.kiev.ua
6. Левченко Ю.І. *Історіографія окупаційного режиму.* URL: www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ltkp/2011_67/ist/ist10.pdf
7. Проблеми культури Західної України в сучасній українській історіографії. URL: uahistory.info/.../problemi_kulturi_zakhdno_ukrani_v_suchasnjj_uk

Галина СТЕФАНЮК,
доцент кафедри історії Центральної і Східної Європи
та спеціальних галузей історичної науки